

Baluse, hét schild van Nias

Nias is een Indonesisch eiland dat ligt in de Indische Oceaan op een afstand van ongeveer 125 km voor de westkust van Sumatra, ter hoogte van de havenstad Sibolga. Het is omgeven door een aantal kleine eilandjes.

Schilden zijn op Nias de belangrijkste verdedigingswapens. Er zijn twee typen schilden in omloop: de *baluse*,

ovaal bladvormig, die op zowel Noord- als Zuid-Nias algemeen in gebruik is, en de *dange*, langgerekt zeshoekig, die alleen in Noord-Nias wordt gebruikt. Daarnaast zijn er schilden die door kinderen worden gebruikt: *baluse ndriono*.

In dit artikel komt de *baluse* voor het voetlicht.

Een groep krijgers van Hili Bawofarono op Zuid-Nias met baluse-schilden, zwaarden, speren en krijgskleding. Datering: 1900-1925.

Voor- en achterzijde van een *baluse*, met een ronde knop en rotan koorden die om de randen van het schild heen lopen.

Formaat: l. 149,5 cm,
b. 40 cm, d. 11 cm.

Collectie Museum Bronbeek,
nr. I865/10/23-I-14.

Schilden zijn op Nias de belangrijkste verdedigingswapens

De *baluse* is een ovaal, blad-vormig houten schild dat uit één stuk licht hout wordt gesneden. Op Noord-Nias is de *baluse* doorgaans kleiner en dikker dan op Zuid-Nias.

Vanwege het gemak waarmee het kan worden gehanteerd en vanwege zijn lichtheid, is de *baluse* het meest gewaardeerde schild op het eiland.

De afmetingen zijn in verhouding met de lengte van de krijger die het gebruikt. De lengte varieert van 110 tot 145 cm, de breedte van 21 tot 35 cm, de dikte bij de rib 6,5 tot 10 cm. Er zijn schilden met kleinere afmetingen, die zijn bestemd voor kinderen.

Uitsteeksels

De onderzijde loopt smaller toe tot een stevig, lang rond uitsteeksel dat licht afgerond of enigszins puntig eindigt. Met deze punt wordt het schild in de grond gestoken als men bijvoorbeeld samenkomt voor een vergadering, of bij het afleggen van een bezoek.

De bovenzijde is voorzien van enkele ondiepe inkepingen aan beide zijden en loopt vervolgens taps toe naar een kort uitsteeksel. Deze is plat afgeknot of in de vorm van een kegel. Van boven tot onder loopt er een verhoogde rib die ongeveer in het midden wordt onderbroken door

een ovale of cirkelvormige knop. De dikte van het schild bij de middenrib is tot 10 cm, het overige gedeelte van het schild is bijna nooit dikker dan 1 cm.

Aan de binnenzijde van de knop is ruimte voor de hand uitgesneden met daarin de handgreep. De ruimte voor de hand heeft twee halvemaan-vormige openingen waarvan de ene (voor de handpalm), groter is dan de andere (voor de vingers). Aangezien het schild doorgaans in de linkerhand wordt gedragen, is de linker opening groter dan de rechter. In het geval de bezitter linkshandig is, zijn de openingen gespiegeld.

Versterking

Meestal is het schild versterkt met overdwarse koorden van rotan. Dit laatste om het spleten van het schild in de lengterichting tegen te gaan bij een vijandelijke slag met een zwaard of een speerstoet. De rotankoorden lopen horizontaal vanaf de middenrib tot aan de randen van het schild. Ze bevinden zich aan de voor- en achterzijde en worden met elkaar verbonden door rotan bindingen die door gaatjes in het schild heen lopen. De bindingen kunnen vlak voor de randen eindigen, of eromheen gaan. Het oppervlak van het schild

is over het algemeen onversierd, maar kan voorzien zijn van fijn ingesneden afbeeldingen, dierfiguren (bijvoorbeeld de hagedis) in bas-reliëf, enkele stukjes parelmoer of van geschilderde motieven.

Intimideren

Bij gebruik in het gevecht wordt het schild zodanig schokkend bewogen dat de buitenrand de onderarm raakt. Daardoor brengt het schild een klepperend geluid voort dat de strijder aanmoedigt en de tegenstander intimideert. Door het lichte gewicht en de vorm van de handgreep kan het schild gemakkelijk worden gemanoeuvrerd om het ene of het andere lichaamsdeel te beschermen.

albertvanzonneveld@zonnet.nl

Literatuur

- Duuren, D.A.P. van (2001). *De kunst van de verdediging. Schilden uit het Tropenmuseum*. Amsterdam: KIT Publishers
- Modigliani, E. (1890). *Un Viaggio a Nias*. Milano: Fratelli Treves
- Zonneveld, A.G. van (2022). *Traditionele wapens van Nias. Het eiland van krijgers*. Leiden: Sunfield Publishing

Albert van Zonneveld (1951) is expert op het gebied van traditionele wapens van Indonesië. Hij heeft lezingen gegeven, artikelen geschreven en diverse boeken gepubliceerd:

Traditional weapons of the Indonesian Archipelago, *Traditionele wapens van Enggano*, de driedelige reeks *Traditionele wapens van Borneo* en recent *Traditionele wapens van Nias*.

Van licht hout gemaakte baluse met ronde knop aan de voorzijde. Dit schild is gemaakt voor een linkshandige. De openingen naast de handgreep zijn gespiegeld t.o.v. die van een schild voor rechtshandigen. In dit geval is de rechter opening groter dan de linker opening. De rotan bandjes (gedeeltelijk verdwenen) lopen om de randen heen. Formaat: l. 131 cm, b. 26 cm, gewicht 900 gr. Collectie Van Zonneveld, nr. AZ245.

Twee krijgers van Noord Nias. De krijger links op de foto draagt een dagne, de krijger rechts een baluse.

Ingekleurde foto ca. 1875.

Collectie KITLV, nr. 36324.

